

Onko kaste ainut uudestisyntymisen väline?

Pari viikkoa sitten Uusi Tie julkaisi haastatteluni ”Etiopian kirjaprojektista” (No 6/2026). Toimituspäällikkö Matti Korhonen nostaa varsinaisen haastattelun ulkopuolella esiin kysymyksen siitä, onko uudestisyntymisen ja pelastuksen välineitä yksi vai kaksi:

- Vuonna 2000 ilmestynyttä Väisäsen teosta *Pyhä kaste Raamatussa* pidettiin aikanaan kirkkohistoriallisena tapauksena, ja se sai runsaasti kiitosta. Siinä hän puolusti tunnustuksellista luterilaista kastekäsitystä.
- Sen jälkeen hän on jatkanut kasteen, – – ja uudestisyntymisen suhteen selvittämistä tavalla, joka ei ole kaikkia luterilaisia teologeja miellyttänyt. Väisänen korostaa pelkästään kastetta uudestisyntymisen paikkana, kun taas luterilaiseen puhdasoppisuuteen ja pietismiin nojautuvat muistuttavat, että Jumalan sanalla on myös voima synnyttää usko ja vaikuttaa uudestisyntyminen.

Kaste ainoana uudestisyntymisen paikkana näkyy jo kirjassani *Pyhä kaste Raamatussa*, mutta kirjassani *Pelastuksesta osalliseksi* se näkyy edellistä selvemmin.

Seuraavassa tarkastelen kastetta uudestisyntymisen ja pelastumisen ainoana välineenä sekä Uudessa testamentissa että Tunnustuskirjoissa.

1. Kaste uudestisyntymisen välineenä UT:ssa

- Jeesus sanoo Nikodemukselle: *Totisesti, totisesti: jos ihminen ei synny vedestä ja Hengestä, hän ei pääse Jumalan valtakuntaan.* Vesi tarkoittaa tässä eittämättä kastetta ja Henki Pyhää Henkeä. Jeesuksen väittämä on erittäin voimakas, sillä hän varustaa sen painavalla johdannolla: *Totisesti, totisesti.*
- Jos olisi olemassa jokin muukin väline, esimerkiksi sana, jonka avulla ihminen voisi uudestisyntyä ja pelastua ennen kastetta tai ilman kastetta, silloinhan Jeesuksen väittämä kumoutuisi, eli kaste ei olisikaan välttämätön uudestisyntymiseen ja pelastukseen, vaikka Jeesus niin väittää.
- Kasteen välttämättömyys näkyy myös Jeesuksen lähetyskäsystä: Mt:ssa Jeesus sanoo: *Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen käskenyt teidän pitää”* (Mt 28:19-20a, KR-38). KR-92:n käännös on tässä kohtaa harhaanjohtava). Mk:ssa Jeesus sanoo, kuka pelastuu: *Joka sen (evankeliumin) uskoo ja saa kasteen, on pelastuva. Joka ei usko, se tuomitaan kadotukseen”* (Mk 16:16.)
- Mt:ssa Jeesus vastaa kysymykseen, miten tehdään hänelle opetuslapsia: Se tapahtuu kastamalla ja opettamalla. Mk:ssa Jeesus vastaa kysymykseen, kuka pelastuu: Se pelastuu, joka uskoo ja on kastettu. Mutta kastettu, joka syystä tai toisesta menettää uskonsa, hukkuu kasteestaan huolimatta, ellei hän käänny ja palaa takaisin Jeesuksen yhteyteen.
- Kaikissa niissä UT:n kohdissa, joissa ihmiset ilmaisevat halunsa pelastua, heitä neuvotaan kääntymykseen ja kasteelle. Näin on ollut ensimmäisestä helluntaista lähtien: *Kun he tämän (Pietarin saarnan) kuulivat, saivat he piston sydämeensä ja sanoivat Pietarille ja muille apostoleille: "Miehet, veljet, mitä meidän pitää tekemän?" Niin Pietari sanoi heille: "Tehkää parannus ja ottakoon kukin teistä kasteen Jeesuksen Kristuksen nimeen syntienne anteeksisaamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan”.* (Apt 2:37-38.)

- Kreikankielisestä UT:sta ei löydy ainuttakaan kohtaa, jossa uudestisyntymisen ja pelastuksen välineeksi annettaisiin kasteen lisäksi jokin muukin, esim. Jumalan sana.

Suomen luterilaisten kirkkojen ja hengellisten liikkeiden monien teologioiden mukaan kasteen lisäksi myös pelkkä Jumalan sana uudesti synnyttää ja pelastaa ihmisen. Ainakin osasyynä siihen ovat kirkkoraamattujemme muutamien asiain koskevat käänkösvirheet ja kreikan aoristi-verbimuodon käänkösvaikeudet sekä kreikan perfektin merkityksen puuttuminen ilman erillisiä selityksiä.

2. Kaste on uudestisyntymisen välineenä Tunnustuskirjoissa.

- Augsburgin tunnustuksen perisyntiartiklassa sanotaan: ”– perisynti on todella synti, joka tuomitsee ja tuo jo nyt mukanaan iankaikkisen kuoleman niille, jotka eivät *kasteen* (kursivointi MV) ja Pyhän Hengen voimasta synny uudestaan” (Tk 52–53, II, 2).
- Augsburgin tunnustuksen kasteartiklassa sanotaan kirjaimellisesti, että kaste on välttämätön pelastukseen: ”Kasteesta seurakuntamme opettavat, että se on *välttämätön pelastukseen* [kursivointi MV] ja että Jumalan armo annetaan kasteen välityksellä. Lapset tulee kastaa, jotta heidät kasteen kautta annettaisiin Jumalan huomaa ja näin otettaisiin Jumalan armoon.” (Tk 55, IX,1-2.)
- Sama toistuu Augsburgin tunnustuksen puolustuksessa: ”– me tunnustamme, että kaste on *välttämätön pelastukseen*, että lapset tulee kastaa ja ettei lapsikaste ole pätemätön, vaan *välttämätön* (kursivointi MV) ja tehokas pelastuksen saavuttamiseksi” (Tk 156, IX, 1). ”Tästä seuraa johdonmukaisesti, että pikkulapset on kastettava, koska kerran *pelastus annetaan kasteen yhteydessä*” [kursivointi MV] (Tk 156, IX, 2).
- Isossa katekismuksessa Tunnustuskirjoissa sanotaan: ”Lisäksi meille on annettu vakava ja ankara käsky *suostua kastettaviksi*, sillä *muutoin emme voi pelastua*” (kursivointi MV) (Tk 400, 6).
- Tunnustuskirjojen kasteartiklojen yksimielinen kanta on, että pyhä kaste on ainut uudestisyntymisen ja pelastetuksi tulemisen väline.

Suomalaisten Tunnustuskirjojen uuden laitoksen (v. 1990) *Schmalkaldenin opinkohtien* kohta (Tk 276, 7) on käänkösty alkuperäisestä saksalaisesta laitoksesta väärin tai vähintäänkin epätarkasti. Samalla on Tunnustuskirjojen lopussa olevaan asiahakemistoon (Tk 618 vasen palsta) lisätty viite kyseiseen kohtaan (Tk 276, 7). Näin on saatu myös Tunnustuskirjamme puolustamaan uudestisyntymistä ja pelastusta pelkän Jumalan sanan kautta. (Katso asiasta tarkemmin ”Pelastuksesta osalliseksi” -kirjani täydennetyistä sähköisistä laitoksesta (s. 126–127).

Summa summarum:

Kreikankielisen UT:n ja Tunnustuskirjojen kasteartiklojen yksimielinen kanta on, että pyhä kaste on ainut uudestisyntymisen ja pelastetuksi tulemisen väline.

Kaikilla kolmella armonvälineellä, Jumalan sanalla, pyhällä kasteella ja Herran ehtoollisella on sama voima ja kokonaistavoite, syntisen ihmisen pelastaminen iankaikkiseen elämään. Jumalan sana on pääarmonväline, sillä sanan vaikutuksesta kasteen vedestä sekä ehtoollisen leivästä ja viinistä tulee armonvälineitä.

Vaikka eri armonvälineillä on sama voima ja päämäärä, Raamatun mukaan Jumala on kuitenkin antanut eri armonvälineille toisistaan poikkeavia tehtäviä. Sana on ensisijaisesti Jumalan ilmoituksen väline, kaste on pelastetuksi tulemisen väline, ja ehtoollisella seurakunta aterioi yhdessä Ylösnouseen Kristuksen kanssa ja vahvistaa uskoansa matkalla taivaaseen.

Raamatun mukaan *koko pelastus* – Kristuksen kanssa kuoleminen ja ylösnouseminen (Rm 6:3-5; Kl 2:12), syntien anteeksiantamus (Apt 2:38) ja vanhurskauttaminen (1Kr 6:11; Gl 3:26-27); Tt 3:4-7), uudestisyntyminen Jumalan lapseksi (Jh 3:15; Tt 3:5) ja Pyhän Hengen saaminen (Apt 2:38; Apt 19:1-7) sekä Kristuksen ruumiin jäseneksi tuleminen (Rm 6:3-5; 1Kr 12:13) – tapahtuu *kasteessa* uskon kautta *Jumalan lupauksen sanaan*.

Kasteessa saatu Pyhä Henki on samalla 'omistajan sinetti, josta Herra tuntee omansa' sekä nyt että viimeisenä päivänä (Ef 4:30; Rm 8:15-16; Rm 8:9). Meille itsellemme kasteessa saatu Pyhä Henki on 'käsiraha', 'ennakko' ja 'pantti' koko taivaan perimisestä, koska me olemme siinä syntyneet Jumalan lapsiksi ja Kristuksen kanssaperillisiksi. (Ef 1:14) – Ilman kastetta ihminen ei ole pelastettu.

Kasteen sakramentilla, joka koostuu sanasta (asetussanat) ja *aineesta* (vesi) on samalla viesti myös meidän aineelliselle olemuksellemme eli meidän ruumiimmekin pelastetaan. Siksi sanomme uskontunnustuksessa: ”Me uskomme ruumiin ylösnousemukseen.”

Raamatun sanassa Jumala puhuu koko ihmiskunnalle, kaikille, mutta kasteessani Jumala kutsui minut nimeltä ja lahjoitti minulle koko pelastuksen. Sen tähden kiitän Kristuksen sovitus- ja lunastustyön ohella päivittäin Kolmiyhteistä Jumalaa myös pyhästä kasteestani, jossa Hän pelasti minut.

Kokonaiseen pelastuksen evankeliumiin kuuluu kaksi asiaa: Kristuksen sovitustyö ja se, miten sen yhteyteen päästään. Monet ns. konservatiiviset teologit opettavat Kristuksen sovitustyöstä oikein, mutta miten siitä päästään osallisiksi, on varsin monilla heistä kadoksissa, ja se legalisoi heidän pelastusjulistuksensa.

Lopuksi tunnustan, että oma pohjaton syntisyyteni ja Pyhän Jumalan pelkoni aiheuttaa sen, että yritän seurata mieluummin Raamatun Jeesusta kuin monien semi-luterilaisten (puoli-luterilaisten / teologien opetusta pelastuksesta. Tiedän kuitenkin, että en ole pelastus- ja kastekäsitykseni kanssa yksin.

Yllä olevaan asiaan liittyvät kirjani ovat ”Pyhä kaste Raamatussa” (v. 2000) ja ”Pelastuksesta osalliseksi”, nettiversio (v. 2026). Kaikki tärkeimmät kirjani ovat nykyisin saatavissa myös sähköisessä muodossa, katso: **kotisivuiltani** (www.mattivaisanen.fi)

Matti Väisänen